

Datum
2018-06-05

Dokument nr
18.05

Vår referens

Till
Enheten för Avtal och Politik
Regionkontoren
Facklig Rådgivning
Alla klubbar
APO

Ny lagstiftning om uppehålls- och arbetstillstånd för företagsintern förflyttning (ICT-tillstånd)

Bakgrund

Europaparlamentet och rådet antog den 15 maj 2014 direktivet 2014/66/EU om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (ICT-direktivet). ICT-direktivet syftar till att underlätta företagsintern förflyttning av kompetens både till och inom EU för att därigenom stärka EU:s konkurrenskraft och ekonomi.

Genom direktivet införs en rättslig ram med bl.a. gemensamma villkor för inresa till EU för företaginternt förflyttade chefer, specialister och praktikanter. Syftet är att för tredjelandsmedborgare fastställa rättigheter och villkoren för inresa till och vistelse mer än 90 dagar i medlemsstaterna.

Förutom bestämmelser om bl.a. arbets- och anställningsvillkor innehåller direktivet bestämmelser om rörlighet mellan medlemsstaterna under tiden för förflyttningen, likabehandling avseende sociala och ekonomiska rättigheter samt rättigheter för familjemedlemmar till en person som är föremål för företagsintern förflyttning.

Regeringen presenterade i oktober 2017 en proposition som syftade till att genomföra ICT-direktivet i svensk rätt¹. Genom ett beslut i riksdagen antogs ett nytt kapitel i utlänningslagen (2005:716) att gälla från och med den 1 mars 2018: kapitel 6 b.

¹ Prop. 2017/18:34, "Upphålls- och arbetstillstånd för företagsintern förflyttning – genomförande av ICT-direktivet"

Sedan tidigare gällande bestämmelser om utlänningars rätt att vistas och arbeta i Sverige

En utlänning som vistas i Sverige i mer än tre månader ska ha ett uppehållstillstånd. Upphållstillstånd kan ges för viss tid eller utan tidsbegränsning. Som huvudregel ska ett uppehållstillstånd sökas och vara beviljat före inresan i Sverige. Medborgare i de nordiska länderna, EES-medborgare och deras familjemedlemmar som har uppehållsrätt i Sverige samt utlänningar som har visering för längre tid än tre månader behöver inte uppehållstillstånd för att vistas i Sverige.

En utlänning som ska arbeta i Sverige på grund av en anställning här eller utomlands ska ha ett arbetstillstånd. Vissa undantag från denna huvudregel finns dock, bland annat för medborgare i de nordiska länderna och utlänningar som har uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd.

Ett arbetstillstånd får beviljas en utlänning som erbjudits en anställning som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig. Det krävs bland annat att de erbjudna anställningsvillkoren inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Arbetstagarorganisationer inom det verksamhetsområde som tillståndet avser ska i regel ges tillfälle att yttra sig i tillståndsärendet. Unionen yttrar sig regelmässigt över ansökningar om arbetstillstånd där arbetsgivaren är bunden av kollektivavtal med Unionen.

Arbetstillstånd ska ges för viss tid och beviljas normalt för tid motsvarande anställningstiden men inte längre tid än två år. Arbetstillståndet kan dock förlängas så att den sammanlagda tillståndstiden blir högst fyra år.

Utöver ”vanligt arbetstillstånd” enligt 6 kap. 2 § utlänningslagen finns det några specialvarianter av arbetstillstånd. Ett exempel på detta är det s.k. EU-blåkortet som ger uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning och utfärdas enligt bestämmelserna i 6 a kap. utlänningslagen. Det nya ICT-tillståndet i 6 b kap. utlänningslagen är ytterligare en särskild typ av uppehålls- och arbetstillstånd.

Den nya lagstiftningen om ICT-tillstånd

Villkor för ICT-tillstånd

ICT-tillståndet är ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd och ska som huvudregel beviljas den som **(i)** är anställd av ett företag som är etablerat utanför EES-staterna och Schweiz, **(ii)** ska tjänstgöra som chef, specialist eller praktikant, **(iii)** ska tjänstgöra i mer än 90 dagar, och **(iv)** ska tjänstgöra i ett företag som är etablerat i Sverige eller i en annan EU-stat och tillhör samma företag eller samma koncern.

Någon definition av chef, specialist och praktikant finns inte i lagtexten. Ledning finns dock i definitionerna i direktivet. Enligt dessa är en *chef* en person som har ledande ställning, leder värdföretagets administration och som står under allmän tillsyn av och får vägledning från i första hand styrelsen eller bolagets aktieägare. Med *specialist* avses en person som har specialistkunskaper som är väsentliga för värdföretagets verksamhetsområden, teknik eller förvaltning. Inte endast kunskaper som är specifika för värdföretaget beaktas utan även huruvida personen har en hög kvalifikationsnivå, inbegripet lämplig yrkeserfarenhet och eventuellt officiellt godkänd yrkestillhörighet. En *praktikant* definieras som en person med universitetsexamen som förflyttas till ett värdföretag för karriärutveckling eller för att skaffa sig utbildning i affärsteknik eller -metoder och som får lön under förflyttningen.²

Chefer och specialister som ansöker om ICT-tillstånd måste ha de yrkeskvalifikationer och den erfarenhet som krävs för uppdraget. Praktikanter måste ha en sådan examen som krävs för praktiktjänstgöringen. Gemensamt för alla är kraven på en sammanhängande anställningstid i företaget om minst tre månader vid tiden för förflyttningen, att anställningen gör det möjligt för personen i fråga att försörja sig, att ansökan om en heltäckande sjukförsäkring gjorts vid vistelse i kortare tid än ett år, att flytt av personen i fråga kan ske till en enhet i tredje land som tillhör samma koncern efter förflyttningens slut och att personen inte utgör ett hot mot allmän ordning, säkerhet eller folkhälsa.

För att ett ICT-tillstånd ska beviljas ska ersättningen dessutom inte vara sämre än vad som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen, och övriga anställningsvillkor inte vara sämre än vad som gäller för arbetstagare som är utstationerade i Sverige enligt 4 § utstationeringslagen av ett företag som är etablerat inom EES eller Schweiz. Ett krav för att erbjudas ett ICT-tillstånd är således att den ersättning som ska betalas till tredjelandsmedborgaren under hela den företagsinterna förflyttningen inte är sämre än vad som gäller för arbetstagare i Sverige som innehar en jämförbar befattning.³

² Prop. 2017/18:34, s. 38 f.

³ För begreppet ”ersättning”, se prop. 2017/18:34, s. 45 ff.

Tillståndstid och handläggande myndighet

Ett ICT-tillstånd får inte gälla för längre tid än uppdragstiden. Den sammanlagda tillståndstiden för ett ICT-tillstånd får inte överstiga tre år för chefer och specialister eller ett år för praktikanter.

En utlänning som vill ha ett ICT-tillstånd i Sverige ska som huvudregel ha ansökt om och beviljats tillståndet före inresan i EU. Beslut om ICT-tillstånd meddelas av Migrationsverket. En utlänning som har ansökt om eller innehar ett ICT-tillstånd ska anmäla förändringar som påverkar villkoren för tillståndet till Migrationsverket.

Avslag, återkallelse och nekad förlängning

ICT-tillstånd *ska inte* beviljas **(i)** om arbetstagaren utgör ett hot mot allmän ordning, säkerhet och folkhälsa, **(ii)** om värdföretaget har inrättats huvudsakligen för att underlätta inresa, **(iii)** om utlänningens handlingar är förfalskade eller har förvärvats på ett bedrägligt sätt eller **(iv)** om utlänningen inte har gjort anmälan till Migrationsverket om förändringar under ansökningsförfarandet som påverkar villkoren för tillståndet.

ICT-tillstånd *får* vägras **(i)** om arbetsgivaren eller värdföretaget har påförts sanktion för att ha haft en anställd utan nödvändiga tillstånd eller för att ha lämnat oriktiga uppgifter till myndigheter, **(ii)** om arbetsgivaren tidigare inte har uppfyllt sina skyldigheter exempelvis genom att inte betala ut rätt lön eller skatt samt **(iii)** om arbetsgivarens verksamhet håller på att avvecklas eller har avvecklats.

Återkallelse *ska ske* om **(i)** tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt, **(ii)** bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende, **(iii)** utlänningen vistas här av andra skäl än dem som tillståndet beviljades för, **(iv)** värdföretaget har inrättats huvudsakligen för att underlätta inresa eller **(v)** utlänningen utgör hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän hälsa.

Återkallelse *får ske* **(i)** om förutsättningarna för tillstånd, exempelvis anställningsvillkoren, inte är uppfyllda, **(ii)** om det finns grund för avslag eller **(iii)** om utlänningen har vistats i en annan EU-stat i strid med bestämmelserna om rörlighet för längre eller kortare vistelse.

Förlängning av ICT-tillstånd ska vägras om ovanstående skäl för att återkallelse *ska ske* föreligger. Därutöver får förlängning vägras under samma tre förutsättningar som återkallelse *får ske*.

ICT-tillstånd för längre vistelse i Sverige

En utlänning som har beviljats ett ICT-tillstånd av en annan EU-stat och ska tjänstgöra i Sverige i mer än 90 dagar i samma företag eller ett företag inom samma koncern som det i den andra EU-staten, ska beviljas ett ICT-tillstånd för längre vistelse här i Sverige under samma förutsättningar som gäller för ett ICT-tillstånd. Detta betyder att Unionen även yttrar sig om villkoren inför Migrationsverkets beslut vid denna typ av tillstånd.

Till skillnad från vad som gäller för ICT-tillstånd som initialt söks här i Sverige ska det dock inte göras någon bedömning av om utlänningen har varit anställd i företaget i tre månader, om utlänningen har de yrkeskvalifikationer som krävs eller om utlänningen efter förflyttningen kommer att kunna överflyttas till en enhet i tredje land som tillhör samma företag eller ett företag inom samma koncern. Dessa bedömningar ska ha gjorts av det EU-land där ICT-tillstånd söktes initialt. Utlänningen ska inte heller omfattas av någon anmälningsskyldighet vid förändrade villkor.

Rörlighet för kortare vistelse i Sverige

En utlänning som har beviljats ett ICT-tillstånd av en annan EU-stat får under giltighetstiden för tillståndet i högst 90 dagar under en 180-dagarsperiod resa in och vistas i Sverige och arbeta här i ett företag som är etablerat här och är en enhet som tillhör samma företag eller koncern som det i den andra EU-staten. I dessa fall görs det ingen prövning av Migrationsverket om huruvida tillstånd ska beviljas och arbetstagarorganisationerna kan inte yttra sig om villkoren för anställningen.

Regeringen har, trots invändningar från bland andra Unionen och TCO, avstått den möjlighet som ges i direktivet att begära att värdföretaget i den andra EU-staten underrättar Migrationsverket om förflyttningen till Sverige. Detta innebär att vi inte kommer att veta hur många personer som arbetar och vistas i Sverige med ett ICT-tillstånd utfärdat av ett annat EU-land och under vilka villkor de arbetar här.

Nationella tillstånd och uppehållstillstånd för familjemedlemmar

En utlänning som har ett tillstånd ska kunna ansöka om och beviljas nationella uppehållstillstånd och arbetstillstånd efter inresan i Sverige. Ett permanent uppehållstillstånd får beviljas en utlänning som i sammanlagt fyra år under de senaste sju åren har haft ett av Sverige utfärdat ICT-tillstånd, ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse, EU-blåkort eller ett uppehållstillstånd för arbete.

Familjemedlemmar till den som har ett tillstånd ska beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Uppehållstillståndet ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd. Uppehållstillstånd för familjemedlemmar får i vissa fall vägras.

Rättigheter som följer av ett tillstånd

ICT-direktivet ställer krav på att vissa rättigheter ska följa ett beviljat ICT-tillstånd. Rätten till inresa och vistelse och att bedriva specifik yrkesverksamhet samt likabehandling avseende arbets- och anställningsvillkor, föreningsfrihet, erkännande av yrkeskvalifikationer, social trygghet, pensioner och tillgång till varor och tjänster anses med något enstaka undantag tillgodosedda genom redan gällande svensk rätt.

Unionens arbete med anledning av den nya lagstiftningen

Unionen har som arbetstagarorganisation möjlighet att yttra sig om ansökningar om arbetstillstånd som en del av Migrationsverkets underlag för beslut. Unionen har sedan tidigare yttrat sig över ”vanliga arbetstillstånd” men har nu även möjlighet att yttra sig över så kallade ICT-tillstånd och ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse.

Enheten för Avtal och politik

Niklas Hjert